

УДК 342.717.477

Левенець А.В.*викладач кафедри конституційного права та правосуддя Одеського національного університету імені І.І. Мечникова*

КОНСТИТУЦІЙНІ ПРАВА ІНОЗЕМЦІВ В УКРАЇНІ: ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Фундаментом конституційно-правового статусу будь-якої людини виступають її права та обов'язки, закріплені в Конституції та діючому законодавстві. Підкреслюючи рівність людей у користуванні тим чи іншим правом або свободою, частина статей Конституції України другого розділу, який присвячений правам і свободам людини, закріплюють їх за кожною особою, незалежно від наявності чи відсутності у неї громадянства. Однак, конституційно-правовий статус іноземців все ж істотно відрізняється від громадян України, перш за все обмеженнями прав в політичній галузі, соціально-економічній, трудовій та ін. Актуальність досліджуваного питання пояснюється по-перше, тим, наскільки такі обмеження виправдані в умовах розвитку суверенної, незалежної, демократичної держави в Україні, а по-друге, наскільки вони відповідають світовим тенденціям та міжнародним стандартам в галузі конституційно-правового статусу іноземців.

Питання конституційно-правового статусу іноземців в Україні досліджувались та продовжують вивчатись такими вченими, як Петров Є.О., Погорецька Н.С, Хоменець р., Журавель Я., Назаров Т.К. та ін. Досить вагомий внесок у вивченні вказаного напрямку зробили деякі зарубіжні, зокрема російські вчені: Смирнова Е.С., Белковець Л.П., Михальова Н.А. та ін.

Незважаючи на наявність досліджень в площині конституційно-правового статусу іноземців в Україні, досі залишаються низка невирішених питань і перш за все, прогалини в діючому законодавстві щодо обсягу та змісту прав та свобод іноземців, які проживають або перебувають в нашій державі.

Обсяг прав та свобод іноземців залежить перш за все від мети та терміну перебування їх в Україні. Стаття 26 Конституції України, а також ст.3 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» закріплюють, що іноземці та особи без громадянства, які на законних підставах знаходяться на території України, користуються тими самими правами та свободами, а також несуть ті ж самі обов'язки, що і громадяни України, за винятками, встановленими Конституцією та законами України. До таких винятків зокрема, відноситься право на створення та участь у політичних партіях, право на участь в управлінні державними справами, участь у всеукраїнських та місцевих референдумах та виборах, право на мирні збори, право на отримання безоплатної вищої освіти, на соціальний захист, на житло та ін. з приводу вказаних прав Конституція України у відповідних статтях встановлює, що вони належить лише громадянам України.

Такі найголовніші особисті права людини, як право на життя, на повагу честі та гідності, таємницю листування, недоторканність житла, на свободу думки та слова, віросповідання визнаються за всіма без винятку людьми, які знаходяться на

території України, в тому числі і за іноземцями та гарантуються державою. Одним з основних прав іноземців в Україні є право на свободу пересування та вільний вибір місця проживання. Це право встановлено ст.33 Конституції України, а також Законом України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» від 11 грудня 2003 року. Закон визначає свободу пересування як «право громадянина України, а також іноземця та особи без громадянства, які на законних підставах перебувають в Україні, вільно та безперешкодно за своїм бажанням переміщатися по території України у будь-якому напрямку, у будь-який спосіб, у будь-який час, за винятком обмежень, які встановлюються законом», а вільний вибір місця проживання як «право громадянина України, а також іноземця та особи без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України, на вибір адміністративно-територіальної одиниці, на території якої вони хочуть проживати чи перебувати» [1].

Це положення узгоджується з нормою Статті 12 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права 1966 року, який гарантує кожному, хто законно перебуває на території будь-якої держави, «право на вільне пересування і свободу вибору місця проживання» на території тієї держави.

Найважливіші та найпроблемніші права іноземців в Україні, на яких слід зупинитись більш детально, це трудові, соціально-економічні та політичні права.

Трудові відносини в Україні, де однією стороною – працівником – є іноземний громадянин, регулюються як міжнародним, так і національним законодавством. Конституція України у ст. 43 закріплює право на працю як невід’ємне право кожної особи, однак законодавець використовує терміни «кожен» та «громадяни» в одній статті, з чого виходить, що іноземці мають право на працю та на гідні умови і на оплату праці, однак державні гарантії для повного здійснення громадянами права на працю, а також рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності вже відноситься лише до громадян України [2]. Також лише громадянам ч.6 ст.43 Конституції забезпечує державний захист від незаконного звільнення з роботи, що видається не зовсім логічним та певною мірою обмежує реалізацію цього права для іноземців.

Зміст «права на працю» законодавець розкриває у статті 2 КЗпП України, в якій під таким правом розуміє надання роботи з оплатою праці не нижче встановленого державою мінімального розміру, включаючи право на вільний вибір професії, роду занять і роботи, що гарантується державою. у той же час слід зауважити, що в існуючій редакції КЗпП України законодавець приділив недостатньо уваги трудовим правам іноземців та осіб без громадянства, які працюють в Україні, та іммігрантам з України, що працюють за кордоном, закріпивши їх права лише в одній статті. Так, стаття 8 КЗпП України покликає регулювати трудові відносини громадян, які працюють за межами своїх держав, закріпила, що «трудові відносини іноземних громадян, які працюють на підприємствах, в установах, організаціях України, регулюються законодавством держави, в якій здійснене працевлаштування (наймання) працівника, та міжнародними договорами України» [3]. у ст.8-1 КЗпП зазначено, що якщо міжнародним договором або міжнародною угодою, стороною в яких є Україна, встановлено інші правила, ніж ті, що їх містить законодавство України про працю, то застосовуються правила міжнародного до-

говору або міжнародної угоди [4]. Отже КЗпП України обмежується лише положеннями загального характеру, які містять ряд відсильних норм відносно праці іноземців, що є суттєвим недоліком національного законодавства в цій галузі.

Стаття 3 Закону України «Про зайнятість населення» від 05 липня 2012 року встановлює: іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні, яких визнано в Україні біженцями, яким надано притулок в Україні, яких визнано особами, що потребують додаткового захисту, яким надано тимчасовий захист, а також ті, що одержали дозвіл на імміграцію в Україну, мають право на зайнятість на підставах і в порядку, встановлених для громадян України.

Іноземці та особи без громадянства, які прибули в Україну для працевлаштування на визначений строк, приймаються роботодавцями на роботу на підставі дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства, виданого в порядку, визначеному законом, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України [5]. При аналізі норми цієї статті є очевидним той факт, що обсяг прав іноземців в галузі трудової діяльності залежить від того, чи проживають вони в Україні постійно, чи іммігрували в Україну для працевлаштування.

Отже дозвіл для працевлаштування мають отримати іноземці, які безпосередньо з цією метою прибувають для тимчасового проживання в Україну. Суть надання такого дозволу відповідними органами державної влади полягає перш за все в тому, щоб захистити внутрішній ринок праці та не нанести шкоду інтересам власних громадян. з цієї причини роботодавець може отримати дозвіл на працевлаштування іноземців, лише якщо доведе доцільність такого працевлаштування (наприклад, відсутність фахівців відповідної кваліфікації в Україні, або специфічний характер окремих видів робіт, для яких необхідно запросити іноземного фахівця та ін.). Однак, окрім підтвердження доцільності працевлаштування іноземців на підприємствах України, роботодавець має також надати низку інших документів (копії документів, що посвідчують особу іноземця та відповідну кваліфікацію, документ, виданий лікувально-профілактичним закладом про те, що особа не хвора на хронічний алкоголізм, токсикоманію, наркоманію або інші інфекційні захворювання; довідку про те, що посада, на якій застосовуватиметься праця іноземця чи особи без громадянства, відповідно до законодавства не пов'язана з належністю до громадянства України і не потребує надання допуску до державної таємниці; довідку МВС про те, що іноземець чи не відбуває покарання за скоєння злочину та стосовно нього не здійснюється кримінальне провадження; довідку уповноваженого органу країни походження (перебування) про те, що не відбуває покарання за скоєння злочину та стосовно нього не здійснюється кримінальне провадження та ін.), а також згідно Порядку видачі, продовження дії та анулювання дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 27 травня 2013 року, сплатити до Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття суму в розмірі 4 мінімальних заробітних плат, що є досить значною сумою. Враховуючи таку складну процедуру, не дивним є те, що український роботодавець не надто поспішає приймати на роботу іноземців, навіть за умови їх повної відповідності вакантній посаді. Таким чином вважаємо, що

за умови обґрунтованості високої кваліфікації іноземця, з яким роботодавець має намір укласти трудовий договір та у випадку відсутності фахівців відповідної кваліфікації серед громадян України, дозвіл на працевлаштування іноземця має видаватись за більш спрощеною та доступною процедурою.

Окрім права на працю, іноземці також мають в Україні право на заняття будь-якою не забороненою законом підприємницькою діяльністю. Це право належить як іноземцям, що тимчасово перебувають або проживають на території України, так і іноземцям, які мають постійне проживання в Україні. Такий висновок можна зробити на підставі ст.50 Цивільного кодексу України, в якій зазначено, що будь-яка фізична особа, яка володіє повною цивільною дієздатністю, може займатися підприємницькою діяльністю, за умови її державної реєстрації в порядку, встановленому законом. а дія Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» поширюється на державну реєстрацію всіх юридичних осіб незалежно від організаційно-правової форми, форми власності та підпорядкування, а також фізичних осіб – підприємців [6].

Таким чином можна відмітити, що законодавство в галузі господарської діяльності не передбачає ніяких особливостей для здійснення підприємницької діяльності іноземців, висуваючи для них ті ж самі вимоги, що і для громадян України.

Дуже важливим аспектом правового статусу іноземців є наявність соціальних прав та можливість їх реалізовувати. В цьому відношенні слід відмітити, що минулий Закон «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 4 лютого 1994 року закріплював за іноземцями, які мали посвідку на постійне проживання та біженцями нарівні з громадянами України такі права, як право на медичне обслуговування, на освіту (в тому числі і за кошти держбюджету), на житло, на соціальну допомогу та ін. На сьогодні наявність та обсяг вказаних прав іноземців або не врегульовано взагалі, або регулюється низкою спеціальних законів, що ускладнює їх використання та захист. Наприклад, право іноземців на освіту регулюється Конституцією України, Законом України «Про освіту», Законом України «Про вищу освіту», Постановою КМУ «Про навчання іноземних громадян в Україні» та ін. Так, згідно ст. 53 Конституції України, кожен має право на освіту, а повна загальна середня освіта є обов'язковою. з цього виходить, що для іноземців така освіта також є обов'язковою та гарантується державою а ось щодо вищої освіти, Конституція та Закон «Про вищу освіту» встановлюють: іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, мають право на здобуття вищої освіти, крім права на здобуття вищої освіти за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів, якщо інше не встановлено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України [7]. Отже, всі іноземці, незалежно від терміну та підстав перебування в Україні, можуть отримувати вищу освіту лише на платній основі.

Право на охорону здоров'я та медичне обслуговування іноземців в Україні також різниться залежно від терміну проживання: згідно ст. 49 Конституції «кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування», тобто і іноземці також. Вказану статтю Конституції доповнює стаття 11 Закону «Основи законодавства України про охорону здоров'я», яка закріплює: іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають на території України, особи,

яких визнано біженцями або особами, які потребують додаткового захисту, користуються такими ж правами і несуть такі ж обов'язки в сфері охорони здоров'я, як і громадяни України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами чи законами України [8]. а ось для іноземців та осіб без громадянства, які тимчасово проживають на території України, право на медичне обслуговування регулюється окремим Порядком надання медичної допомоги, затвердженим Постановою КМУ 22 червня 2011 року. Згідно цього порядку, іноземцям та особам без громадянства, які тимчасово перебувають на території України, медична допомога, в тому числі екстрена, надається за плату, якщо законодавством або міжнародними договорами України не передбачено інше [9].

Ще одне досить важливе право іноземців, на яке слід звернути увагу – право на отримання соціальних виплат. Знову ж таки, для того, щоб встановити, на які соціальні виплати іноземці мають право в Україні, слід звернутись до спеціальних законів. Наприклад, Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» в статті 1 закріплює, що іноземці, які постійно проживають в Україні, мають право на державну допомогу нарівні з громадянами України на умовах, передбачених законом, іншими законами або міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Теж саме встановлює і Закон України «Про пенсійне забезпечення», в якому ст.1 визначає право іноземців, які проживають в Україні, на рівні з громадянами отримувати пенсії. Для іноземців не передбачено ніякого особливого порядку для подання та оформлення документів для призначення (перерахунку) пенсій, окрім того, що до пакету документів обов'язково має додаватись посвідка на постійне проживання. Також ст.63 вказаного Закону передбачає, що іноземним громадянам, а також їх сім'ям у тих випадках, коли для призначення пенсії потрібний певний стаж роботи, пенсії призначаються за умови, що половина необхідного стажу роботи припадає на роботу в Україні, якщо договорами (угодами) не передбачено інше, або незалежно від цього співвідношення, якщо сплачено повністю необхідні страхові внески до Пенсійного фонду України. Громадянам інших республік, які проживають на території України, пенсія виплачується на загальних підставах [10].

Майже так само право іноземців, які проживають в Україні, на отримання відповідних соціальних виплат регулюють Закон України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» від 1 червня 2000 року, Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» від 18 січня 2001 року, Порядок призначення і виплати державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам і державної соціальної допомоги на догляд, Затверджений Постановою КМУ від 2 квітня 2005 року та інші.

Виходячи з вищесказаного, можна стверджувати, що діюче законодавство в основному встановлює за іноземцями, які постійно проживають в Україні, такі ж права в соціально-економічній галузі, як і за громадянами України. Недоліком є те, що ці права не отримали свого систематичного відображення в єдиному профільному законі, яким в даному випадку є Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», що ускладнює їх аналіз, використання та захист.

Особливої уваги в контексті правового статусу іноземців заслуговують питання належності їм політичних прав та обсягу цих прав. Загальноприйнятим підходом вважається наступний: політичні права безпосередньо пов'язані із реалізацією суверенних інтересів держави, а тому можуть в повному обсязі належати лише громадянам цієї держави. Саме ці права складають різницю між правовим статусом громадян та правовим статусом всіх інших осіб, які на законних підставах проживають на території України. Однак все більше вчених, особливо зарубіжних, останнім часом переглядають таку усталену позицію та наголошують на необхідності надання повного доступу до політичних прав тим іноземцям, які прибули на постійне проживання до відповідної країни, тобто – іммігрантам. Такі підходи пов'язуються з тим, що нерозривні зв'язки між поняттям громадянства та розширеними правами поступово розмиваються через поглиблення міграційних процесів, створенням наддержавних об'єднань (наприклад, Європейський Союз), в яких кордони окремих держав стираються, а також з розвитком ідей щодо рівності всіх людей та недопущенням будь-якої дискримінації у всіх галузях життя.

Взагалі право іммігрантів, які протягом тривалого часу проживають на території окремої країни, отримати громадянство цієї країни для доступу до максимально можливого обсягу прав та обов'язків, не завжди є позитивним та бажаним результатом, а іноді навіть і неможливим через складність процедури. Для таких осіб єдиною можливістю повної інтеграції в суспільство тієї країни, в якій вони проживають, є зрівняння їх у правах із власними громадянами. Окрім відповідних наукових розробок в цьому напрямі, на сьогодні прийняті та відкриті для підписання низка міжнародних документів, що вимагають визнання за іноземцями політичних прав. До них відносяться: Конвенція про участь іноземців у суспільному житті на місцевому рівні 1992 року, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права 1966 року, Європейська конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950 року, Рекомендація Генеральної Асамблеї ООН про політичні права і статус іноземців 1977 року, Хартія основних прав Європейського Союзу 2000 р. та інші.

На підтвердження положень відповідних міжнародних актів, окремі держави укладають двосторонні договори, за якими на принципах взаємності надають громадянам з інших держав, які більше встановленого строку проживають на території цієї держави, всі права, в тому числі – і політичні.

Згідно Конституції України, громадяни України володіють наступними політичними правами: право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, право на участь у професійних спілках з метою захисту своїх трудових і соціально-економічних прав та інтересів (ст.36), право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування (ст.38), право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації (ст.39), право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та по-

садових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк (ст.40).

Із перелічених політичних прав іноземцям та іншим особам, які не є громадянами України, належить лише останнє право – направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення (петиції) до органів влади та органів місцевого самоврядування. Сутність цього права полягає в тому, що кожна особа може впливати на діяльність органів влади, а також може відстоювати свої права та вимагати відновлення порушеного права. Згідно ст.1 Закону України «Про звернення громадян», громадяни України, а також інші особи, які на законних підставах знаходяться на території України, мають право звернутися до органів державної влади, місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, засобів масової інформації, посадових осіб відповідно до їх функціональних обов'язків із зауваженнями, скаргами та пропозиціями, що стосуються їх статутної діяльності, заявою або клопотанням щодо реалізації своїх соціально-економічних, політичних та особистих прав і законних інтересів та скаргою про їх порушення. Органи державної влади, місцевого самоврядування та їх посадові особи, керівники та посадові особи підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, об'єднань громадян, до повноважень яких належить розгляд заяв (клопотань), зобов'язані об'єктивно і вчасно розглядати їх, перевіряти викладені в них факти, приймати рішення відповідно до чинного законодавства і забезпечувати їх виконання, повідомляти громадян про наслідки розгляду заяв (клопотань) [11].

Що ж стосується права на об'єднання в громадській організації, то як вже було відмічено, згідно ст.36 Конституції України, воно належить лише громадянам України. Але всупереч цій нормі, Закон України «Про громадські об'єднання» в ст.7 закріплює, що засновниками громадської організації можуть бути громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, які досягли 18 років, а молодіжної та дитячої громадської організації – 14 років. Ці ж особи можуть бути і учасниками громадських об'єднань [12]. Про загальнообов'язковий характер права на об'єднання свідчить також ст.11 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 року, в якій встановлено, що кожен має право на свободу мирних зібрань і свободу об'єднання з іншими особами, включаючи право створювати профспілки та вступати до них для захисту своїх інтересів. Здійснення цих прав не підлягає жодним обмеженням, за винятком тих, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної або громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі, або для захисту прав і свобод інших осіб. Отже стаття 36 Конституції України обмежує природне право іноземців на об'єднання, а тому в Основному законі доцільно було б визнавати це право за кожною людиною як узагальнююче, а можливість об'єднання в політичні партії – лише за громадянами України [13, с.100].

Така ж ситуація склалась і з правом на участь в профспілках з метою захисту своїх трудових та соціально-економічних прав та інтересів. Це право також встановлене ст.36 Конституції України як таке, що належить лише громадянам. Але Закон України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» в ст.6 за-

кріплює, що іноземні громадяни та особи без громадянства не можуть створювати профспілки, але можуть вступати до профспілок, якщо це передбачено їх статутами [14].

Особливої уваги заслуговує право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації. Це право також встановлено Конституцією лише для громадян України в ст.39. І знову ж таки дана стаття Конституції суперечить вже згадуваній ст.11 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, за якою право на мирні збори «має кожна людина». Щоправда ст.16 цієї Конвенції закріплює право держав-учасниць на встановлення обмежень щодо політичної діяльності іноземців. Однак в коментарях до цієї статті зазначається, що вона закріплює положення, які носять обмежувальний характер, але по-перше, це є право держав, а не їх обов'язок, а по-друге, ця стаття не застосовується країнами-учасниками по відношенню до свободи зборів. Враховуючи характер даних положень, неоднозначне трактування самого поняття «політична діяльність» набуває особливого значення. Генеральна Асамблея ООН в Рекомендації «Про політичні права та положення іноземців» пропонує внести зміни до Конвенції про захист прав та основоположних свобод, які б виключали обмеження щодо діяльності іноземців, передбачені ст. 16 зазначеної Конвенції.

Для України проблема правового забезпечення мирних зібрань взагалі є дуже актуальною та гострою через відсутність профільного закону. Вже декілька років у Верховній Раді України знаходиться близько десяти законопроектів з цього питання, проте жоден із них так і не був прийнятий. Зважаючи на високу політичну та громадську активність населення України, прийняття профільного закону, який би регламентував порядок проведення мирних зборів, мітингів, походів і демонстрацій, є конче необхідним [15, с.45]. Сьогодні в Україні ще діє Указ Президії Верховної Ради СРСР від 28 липня 1988 року № 9306 "Про порядок організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій в СРСР", який за відсутності Закону України і регулює ці питання. Саме ця законодавча прогалина є перешкодою для реалізації в повному обсязі права на мирні зібрання громадян України. Прихильники позиції, що окрім громадян, правом на проведення мирних зборів та демонстрацій слід наділити також і іноземців та осіб без громадянства, виходять перш за все з того, що завдяки цьому праву кожна людина має змогу висловити своє ставлення не лише до подій політичного життя, але й економічного, соціального, культурного як в Україні, так і у всьому світі. Тому обмеження вказаного права для іноземців може призвести до обмеження інших (економічних, соціальних та ін.) їх прав. Отже пропонуємо внести відповідні зміни на конституційному рівні та закріпити право на мирні збори як право «кожної людини» в Україні.

Таким чином, проаналізувавши конституційні прав та свободи іноземців в Україні, слід відмітити, що діючий на сьогодні профільний Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22 вересня 2011 року не регулює основний обсяг прав та обов'язків іноземців. Досить розгалужена та багатоманітна кількість нормативно-правових актів, в яких містяться окремі норми про ті чи інші права іноземців, значно ускладнює можливість користування ними, їх реалізацію та захист. у зв'язку з цим Закон «Про правовий статус іноземців та

осіб без громадянства» пропонуємо доповнити розділом, який би закріплював особисті, соціально-економічні, трудові права та обов'язки іноземців.

Література

1. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання: Закон України від 11.12.2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 15. – Ст.232.
2. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради. – 1996. – №30. – Ст.141.
3. Горбань О.П. Зміст та особливості права на працю іноземців та осіб без громадянства за чинним трудовим законодавством України // Актуальні проблеми права: Збірник наукових праць. – 2007. – №10. – http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Arptip/2007_10/index.html
4. Кодекс законів про працю України: офіц. текст, затверджений Законом № 322-VIII від 10.12.1971 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1971, додаток до № 50, ст. 375, із змінами, внесеними Законами: за станом на 13.05.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Про зайнятість населення: Закон України від 5 липня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 24. – Ст.243.
6. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців: Закон України від 15 травня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 31-32. – Ст.263.
7. Про вищу освіту: Закон України від 17 січня 2002 року // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – №20. – Ст.134.
8. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 року // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 4. – Ст.19.
9. Порядок надання медичної допомоги іноземцям та особам без громадянства, які тимчасово перебувають на території України, та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України, затверджений Постановою КМУ 22 червня 2011 року. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/667-2011-п>
10. Про пенсійне забезпечення: Закон України від 05 листопада 1991 року // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №3. – Ст.10
11. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 47. – Ст.256.
12. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 березня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 1. – Ст.1.
13. Зубенко Г.В. Особливості реалізації політичних прав в Україні іноземцями та особами без громадянства // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «право» – 2012. – №1000. – Випуск №11. – С.100.
14. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15 вересня 1999 року // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 45. – Ст.397.
15. Власенко О. Право на свободу мирних зборів у міжнародних документах та їх імплементація в національне законодавство // Підприємництво, господарство і право: Науково-практичний господарсько-правовий журнал. – 2009. – №10. – С.45.

Анотація

Левенець А.В. Конституційні права іноземців в Україні: законодавче регулювання та проблеми реалізації. – Стаття.

Стаття присвячена аналізу основних конституційних прав іноземців в Україні, а також стану їх регулювання діючим законодавством. Виявлено окремі недоліки та прогалини в правовому визначенні деяких з цих прав, досліджено теоре-

тичні та практичні підходи вітчизняних вчених до сутності та особливостей реалізації конституційних прав, наданих іноземцям в Україні.

Ключові слова: конституційно-правовий статус іноземців, права та свободи, міжнародні стандарти, особисті права, соціально-економічні права іноземців, політичні права іноземців.

Аннотація

Левенец А.В. Конституционные права иностранцев в Украине: законодательное регулирование и проблемы реализации. – Статья.

Статья посвящена анализу основных конституционных прав иностранцев в Украине, а также состоянию их регулирования действующим законодательством. Выявлены недостатки и пробелы в правовом закреплении некоторых из этих прав, исследованы теоретические и практические подходы отечественных ученых к сущности и особенностям реализации конституционных прав, предоставленных иностранцам в Украине.

Ключевые слова: конституционно-правовой статус иностранцев, права и свободы, международные стандарты, личные права, социально-экономические права иностранцев, политические права иностранцев.

Annotation

Levenets A.V. The constitutional rights of foreigners in Ukraine : legal regulation and implementation problems. – Article.

This article analyzes the basic constitutional rights of foreigners in Ukraine, as well as their regulation by applicable law. Identified weaknesses and gaps in the legal consolidation of some of these rights , studied theoretical and practical approaches to the essence of our scientists and features of the constitutional rights granted to foreigners in Ukraine.

Key words: constitutional and legal status of foreigners , rights and freedoms, international standards, individual rights, social and economic rights of foreigners, political rights of foreigners.